

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs

un
personas datu aizsardzība
Kopienas iestādēs un
struktūrās

*Visas iestādes apstrādā personas datus.
Tie var būt jūsu dati ...*

www.edps.europa.eu

Saturs

Kāpēc datu aizsardzība ir svarīga?	2
Kas ir EDAU?	4
Kādi ir EDAU pienākumi?	5
Kādas ir manas tiesības?	7
Kādi ir datu aizsardzības inspektoru uzdevumi?	9
Kā es varu iesniegt sūdzības EDAU?	11

Kāpēc datu aizsardzība ir svarīga?

Ik dienu ES vadība apstrādā personu informāciju. Pieņemšana darbā, personāla vērtējumi, veselības stāvokļa datu vākšana medicīnas lietās, darba laika regulācijas sistēmu izveide un videonovērošana ir tikai daži piemēri.

Kaut gan parasti personas informācija, ko par jums glabā, kalpos tikai likumīgiem mērķiem un tam nebūs nekādu sekas, tajā slēpjas arī **apdraudējumi**. Ja informācija nav precīza, novecojusi vai to atklāj nepareizai personai, nodarītais kaitējums var būt visnotaļ smags. Ar jums var nepamatoti atteikties noslēgt darba līgumu, noturēt par kādu citu un neļaut iekļūt kādā ēkā, jūs var vainot neatļautā informācijas atklāšanā, un jūs pat varat krist par upuri identitātes zādzībai.

Tālāb uz visiem ES personāla locekļiem attiecas datu aizsardzības **tiesības un pienākumi**, un viņiem tie ir jāapzinās. Turklāt ir iespējams, ka tie attiecas arī uz plašu sabiedrību, ja tā uztic personas informāciju Kopenas iestādēm un struktūrām.

Datu aizsardzība pieder pie **pamattiesībām**, ko aizsargā ne tikai ar attiecīgu valstu tiesību aktiem, bet arī ar Eiropas likumiem. Datu aizsardzība ir paredzēta **Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. pantā**.

“**Datu aizsardzības kultūras**” veicināšana iestādēs un struktūrās palīdz uzlabot pārvaldību. Turklāt datu aizsardzības elementu iestrāde ES tiesību aktos un politikā ik reizi, kad tas ir svarīgi, ir svarīgākais panākumu priekšnoteikums.

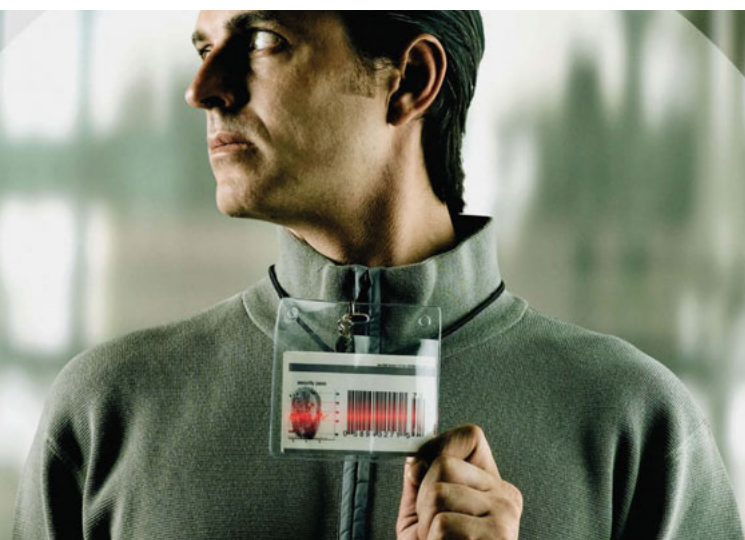

* What is meant by ‘personal data’?

Visu informāciju par kādu fizisku personu var uzskatīt par personas datiem, ja personu var identificēt — vai tā ir identificējama.

Personu var vai nu tieši identificēt pēc vārda, vai identifikācija ir iespējama, izmantojot identifikatoru (piem., atsaucenes numuru) vai izmantojot elementu kompleksu, kas raksturo personas identitāti (piem., vecuma kategoriju, pilsonību, funkcijas).

Personas dati ir vārdi un uzvārdi, dzimšanas datumi, fotoattēli, e-pasta adreses, telefona numuri un personas kodi. Citus, piemēram, datus par veselības stāvokli, datus, ko izmanto izvērtējumos, datus par interneta lietošanu arī uzskata par personas datiem.

Kas ir EDAU?

EDAU ir neatkarīga struktūra. Peter Hustinx un Giovanni Buttarelli ir tās amatpersonas. Viņi ar Eiropas Parlamenta un Padomes kopīgu lēmumu attiecīgi iecelti par Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāju (EDAU) un Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāja vietnieku. Viņi iecelti amatā uz pieciem gadiem un amata pienākumus sākuši pildīt 2009. gada janvārī.

Viņu uzdevums ir nodrošināt, lai Kopienas iestādes un struktūras respektētu pamattiesības uz personas datu aizsardzību.

Peter Hustinx

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs

Peter Hustinx ir bijis datu aizsardzības uzraudzītājs kopš 2004. gada janvāra, devis ieguldījumu jaunās pārraudzības iestādes izveidē un ir izvērsis tās darbību Kopienas mērogā. Viņu 2009. gada janvārī atkārtoti iecēla amatā uz otru piecu gadu termiņu.

Pirms iecelšanas par datu aizsardzības uzraudzītāju, Hustinx kgs no 1991. gada bija strādājis par Nīderlandes Datu aizsardzības iestādes priekšsēdētāju. No 1996. līdz 2000. gadam viņš bija priekšsēdētājs 29. panta Datu aizsardzības darba grupai, konsultatīvai ES struktūrai, kurā ir iesaistītas valstu datu aizsardzības iestādes.

Giovanni Buttarelli

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītāja vietnieks

Giovanni Buttarelli 2009. gada janvārī stājās amatā kā datu aizsardzības uzraudzītāja vietnieks.

Pirms iecelšanas amatā par datu aizsardzības uzraudzītāja vietnieku Buttarelli no 1997. gada bija Itālijas datu aizsardzības aģentūras ģenerālsekretārs. 2002. un 2003. gadā viņš bija Šengenas vienotās pārraudzības struktūras priekšsēdētājs, pirms tam — priekšsēdētāja vietnieks.

Kādi ir EDAU pienākumi?

Der zināt:

EDAU kompetence attiecas tikai uz tādiem datiem, ko apstrādā Kopienas iestādes un struktūras. Viņa **kompetence nesniedz** līdz **konkrētu valstu līmeņa** jautājumiem, un tāpēc viņš nav pilnvarots pārraudzīt personas datu apstrādi attiecīgu valstu iestādēs vai privātos uzņēmumos.

EDAU galvenais mērķis ir nodrošināt, lai Kopienas iestādes un struktūras, apstrādājot personas datus vai izstrādājot jaunu politiku, respektētu tiesības uz privātumu. Turpmāk uzskaitītas trīs galvenās darba jomas.

1. Pārraudzība

- Pārraudzīt personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās. To EDAU veic sadarbībā ar datu aizsardzības inspektoriem, kas ir katrā Kopienas iestādē vai struktūrā.
- Izskatīt un izmeklēt to cilvēku iesniegtās sūdzības, kuru datus apstrādā Eiropas iestādes un struktūras, arī ES vadības personāla locekļi.
- Veikt aptaujas un pārbaudīt visu “uz vietas” vai nu pēc savas ierosmes, vai sūdzības dēļ.

2. Konsultācijas

- Konsultēt Kopienas iestādes un struktūras visos jautājumos, kas ietekmē personas datu aizsardzību. EDAU nāk klajā ar ierosinātiem tiesību aktiem saistībā ar personas datu aizsardzību.
- Pārraudzīt jaunu tehnoloģiju attīstību, kuras var ietekmēt datu aizsardzību.
- Celt oficiālas prasības Eiropas Kopienų Tiesas izskatāmās lietās.

3. Sadarbība

- Sadarboties ar attiecīgu valstu datu aizsardzības iestādēm, lai veicinātu konsekventu datu aizsardzību visā Eiropā.
- Sadarboties ar pārraudzības struktūrām, kas ir izveidotas saistībā ar plašām datu bāzēm, piemēram, Eurodac — datu bāzi, kurā glabājas digitalizēti parvēruma meklētāju pirkstu nospiedumi.

EDAU un valstu datu aizsardzības iestāžu atšķirības

EDAU ir kompetents pārraudzīt un konsultēt Kopienas iestādes un struktūras.

Dalībvalstīs līdzīgus uzdevumus pilda attiecīgo valstu datu aizsardzības iestādes un dažās valstīs arī reģionu iestādes. To uzdevumus parasti attiecina uz datu apstrādi privātajā sektorā.

EDAU sadarbojas ar attiecīgu valstu iestādēm, piemēram, ar 29. panta darba grupu datu aizsardzības jautājumos, bet tas nestāv pāri valstu vai reģionu iestādēm.

EDAU kā padomdevējs

Pirmajā pilnvaru laikā EDAU nāca klajā ar gandrīz 50 atzinumiem par svarīgiem tiesību aktu aspektiem no datu aizsardzības viedokļa.

Aplūkoto jautājumu vidū bija pamatlēmums par datu aizsardzību policijas un tieslietu jomā, direktīva par telekomunikāciju datu glabāšanu, regula par plašas sabiedrības piekļuvi dokumentiem, datu apmaiņu ar Savienotām Valstīm, direktīva par privātumu un elektronisku saziņu, un paziņojums par radiofrekvenču identifikāciju (radio frequency identification — RFID).

Kādas ir manas tiesības?

Vai esmu tiesīgs uzzināt, vai kāda Kopienas iestāde vai struktūra apstrādā manus datus?

Jā. Vai nu pirms apstrādes, vai līdzko dati ir reģistrēti, **datu apstrādātājam** ir jūs jāinformē par:

- datu apstrādātāja **identitāti**;
- datu **apstrādes mērķiem**;
- datu **saņēmējiem**;
- **kādas ir jūsu tiesības** kā personai, kuras datus apstrādā.

Vai esmu tiesīgs pārbaudīt savus datus, ko apstrādā iestādes?

Jā. Jums ir tiesības no datu apstrādātāja bez maksas:

- **panākt piekļuvi** jūsu personas datiem un konkrētai informācijai par to apstrādi (datu apstrādes mērķis, kādi ir attiecīgie dati, kādiem saņēmējiem tos dara zināmus utt.),
- panākt neprecīzu vai nepilnīgu datu personas **labošanu**,
- **aizturēt** un **dzēst** datus dažos gadījumos.

Vai esmu tiesīgs celt iebildumus pret manu datu apstrādi?

Jums ir tiesības jebkurā laikā **nopietnu un likumīgu iemeslu** dēļ celt iebildumus pret jūsu personas datu apstrādi.

Jums ir arī tiesības saņemt informāciju, pirms datus izpauž trešām personām vai pirms tos trešo personu interesēs izmanto preču laišanai tirgū, vērsoties tieši pie jums kā pie pircēja. Jums ir tiesības iebilst pret datu izpaušanu vai izmantošanu tādiem nolūkiem.

Ko varu darīt, ja atklājas problēmas?

- Pirmkārt, **jāinformē** par apstrādi atbildīgais **datu apstrādātājs** un jādūdz viņš attiecīgi rīkoties.
- Ja nav atbildes vai jūs neesat apmierināts ar atbildi, **sazinieties** ar attiecīgas iestādes vai struktūras **datu aizsardzības inspektoru** (datu aizsardzības inspektoru vārdi ir EDAU interneta lapā).
- Varat arī **iesniegt sūdzību EDAU**, kas lūgumu izskatīs un veiks vajadzīgos pasākumus (skat. “Kā es varu iesniegt sūdzību EDAU?”).
- Pret EDAU lēmumu var iesniegt pārsūdzību Eiropas Kopienų Tiesā.

Atslēgas vārdi:

Apstrāde — visas darbības, ko veic ar personas datiem — neatkarīgi no tā, vai tas notiek, izmantojot automātiskus līdzekļus vai ne — datu vākšana, fiksēšana, glabāšana, pārvēršana, to apskate, atklāšana, neizpaušana utt.

Datu apstrādātājs — administratīva struktūra (piemēram, ģenerāldirektorāts vai Eiropas Komisijas daļa) vai persona, kas nosaka, kādām vajadzībām un ar kādiem līdzekļiem notiks personas datu apstrāde iestādes vai struktūras interesēs.

Sīkākai informācijai — skat. **datu aizsardzības regulu** (Regula (EK) Nr. 45/2001, OV L 8, 12.1.2001.), kurā ir dota juridiskā sistēma personas datu apstrādei Kopienų iestādēs un struktūrās.

Kādi ir datu aizsardzības inspektoru uzdevumi?

Katrā Kopienas iestādē un struktūrā ir jāieceļ datu aizsardzības inspektors (data protection officer — DPO). Datu aizsardzības inspektori atbild par to, lai neatkarīgi būtu nodrošināts, ka attiecīgā iestāde/struktūra respektē datu aizsardzības pienākumus.

Datu aizsardzības inspektori ir svarīgas personas, kas informē datu apstrādātājus un datu subjektus par tiesībām un pienākumiem un sadarbojas ar EDAU datu aizsardzības regulas ievērošanas jomā.

Tieši datu aizsardzības inspektori iesniedz EDAU paziņojumus par provizoriskām pārbaudēm.

Daudzkārt datu aizsardzības inspektori darbojas kā kontaktpunkti EDAU saziņā ar datu apstrādātājiem, kas vada apstrādes operācijas.

Datu aizsardzības inspektori var nodrošināt labu papildu informāciju sūdzību jomā un informēt par konkrēto stāvokli iestādēs un aģentūrās saistībā ar regulas ievērošanu.

EDAU regulāri tiek ar datu aizsardzības inspektoriem — divpusēji vai datu aizsardzības inspektoru tīkla sanāksmēs.

* Atslēgas vārdi:

Datu aizsardzības pienākumi — pienākumi personām vai administratīvām struktūrām, kas apstrādā personas datus. Pie tiem pieder pienākums sniegt konkrētu informāciju personai, kuras datus apstrādā; atvieglināt tās piekļuvi saviem datiem un īstenot citas tiesības, piemēram, labot un dzēst datus; kā arī — nodrošināt, lai darbotos pareizi aizsargpasākumi.

Paziņojums — provizorisks paziņojums datu aizsardzības inspektoram par visām personas datu apstrādes darbībām, kas notiek attiecīgā iestādē vai struktūrā. Par apstrādes operācijām, kas var radīt īpašus cilvēku tiesību un brīvību apdraudējumus, noteikti ir jāinformē arī EDAU. To raksturo kā paziņojumu par provizorisku pārbaudi.

Provizoriska pārbaude — pārbaude, ko veic EDAU, lai pārlicinātos, vai diskrētu datu (piem., ar veselību saistītu datu) apstrādē ir respektētas datu aizsardzības regulā paredzētās tiesības un pienākumi. EDAU veiktas provizoriskas pārbaudes ir atzinumi, kuros viņš var nākt klajā ar ieteikumiem attiecīgai iestādei vai struktūrai, lai nodrošinātu atbilstmi regulai.

Datu aizsardzības regula — Regula (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti.

Kā varu iesniegt sūdzību EDAU?

Kas var iesniegt sūdzību EDAU?

Ikviens, kas uzskata, ka viņa tiesības ir pārkāptas, kad kāda Kopienas iestāde vai struktūra ir apstrādājusi viņa datus, var EDAU iesniegt sūdzību.

 Personas datu apstrāde, ko veic valstu iestādes vai privātas struktūras, neietilpst EDAU kompetencē. Turklāt EDAU nedarbojas kā dalībvalstu datu aizsardzības iestāžu pārsūdzības/apelācijas iestāde, un tālab to lēmumus EDAU nevar apstrīdēt.

Kā var iesniegt sūdzību?

Rakstiska sūdzība (pa e-pastu vai pastu) ir jāsūta:

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājam (European Data Protection Supervisor)
Rue Wiertz 60
1047 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË/Belģija
edps@edps.europa.eu

Ir svarīgi, lai visa attiecīgā informācija būtu uzskaitīta un būtu pievienoti visi izmeklēšanai vajadzīgie dokumenti.

Kā EDAU apstrādā sūdzības?

Visas sūdzības apstrādā konfidenciāli.

Ja sūdzību atzīs par pamatotu, EDAU veiks izmeklēšanu, ja uzskatīs to par vajadzīgu.

Ja vien iespējams, EDAU centīsies panākt sūdzības iesniedzēja un attiecīgās Kopienas iestādes vai struktūras mierizlīgumu. Ja tas neizdosies, lēmumu nosūtīs sūdzības iesniedzējam, kā arī attiecīgajai iestādei/struktūrai, kas ir atbildīga par datu apstrādi.

EDAU piešķirtās pārraudzības pilnvaras ir plašas, tās sniedzas no vienkāršas tādu personu konsultēšanas, kuru datus apstrādā, ietverot attiecīgas iestādes brīdināšanu vai aizrādījuma izteikšanu tai, līdz pat datu apstrādes aizlieguma uzlikšanai vai jautājuma nodošanai Eiropas Kopienų Tiesā.

www.edps.europa.eu

Photo credits:

European Communities, page 4;
image100 Ltd., page 7;
iStockphoto, page 10;
Jupiterimages Corporation, page 3

Liela daļa papildu informācijas
par Eiropas Savienību ir pieejama
internetā. Tai var piekļūt, izmantojot
Europa serveri (<http://europa.eu>).

Kataloga dati ir atrodami šīs
publikācijas beigās.

Luksemburga: Eiropas Savienības
Publikāciju birojs, 2009. gads.

ISBN: 978-92-95073-55-5
doi: 10.2804/37875

© Eiropas Kopienas, 2009. gads.

Pārpublicēšanas gadījumā atsaucē
uz avotu ir obligāta.

Printed in Germany

IESPIESTS UZ BALTA, HLORU NESATUROŠA PAPIĒRA

■ Publikāciju birojs

ISBN 978-92-95073-55-5

